

SDP:N KOLME SITOUUMUSTA LAPSILLE JA NUORILLE

- Jotta huomenna olisi
paremmin kuin tänään

SDP:N KOLME SITOUUMUSTA LAPSILLE JA NUORILLE

- Jotta huomenna olisi
paremmin kuin tänään

JOKAISEN LAPSEN JA NUOREN ON VOITAVA LUOTTAA SIIHEN, että huomenna voi todellakin olla paremmin kuin tänään. Oikeanlaisilla poliittisilla päätöksillä varmistamme, että jokainen pidetään mukana. SDP on sitoutunut huolehtimaan lasten ja nuorten tulevaisuudesta.

Lasten ja nuorten lisääntyvä pahoinvointi huolestuttaa suomalaisia. Vaikka isolla osalla asiat ovat pääosin hyvin, THL:n tutkimusten mukaan yhä useampi lapsi ja nuori kokee ahdistusta, masennusta ja stressiä.

Saako kaikissa kouluissa yhtä hyvää opetusta? Onko koulussa sisäilmaongelmia? Miten PISA-tulosten lasku pysäytetään? Onko luokassa rauhallista opiskella? Saako mielenterveyden haasteisiin tukea ja apua? Kiusataanko lastani? Saako ekaluokkalaiseni kavereita? Onko meillä varaa harrastuksiin? Mistä saan apua, jos lapsellani on ongelmia? Näihin suomalaisia mietityttäviin kysymyksiin SDP esittää ratkaisuja.

Orpon hallitus lisää toimillaan lapsiperheköyhyyttä ja eriarvoisuutta. Hallituksen päätöksillä tuhansia lapsia lisää vajoaa köyhyyteen. On riskinä, että lisääntyvä lapsiperheköyhyys tulee näkymään myös oppimistuloksien laskuna ja erilaisina sosiaalisina haasteina.

Vaikka kuntien ja hyvinvointialueiden tilanne on erilainen, lasten ja nuorten turvallisuudesta, koulurauhasta, riittävästä lähiopetuksen määrästä, lasten ja nuorten palveluista sekä harrastamisen mahdollisuuksista on huolehdittava kaikkialla Suomessa. Lasten ja nuorten hyvinvointia ja luottamusta on vahvistettava. He ja heidän perheensä tarvitsevat toivoa paremmasta.

SITOUMUS 1.

TAATAAN TURVALLINEN VARHAISKASVATUS JA 12-VUOTINEN PERUSKOULUTUS JOKAISELLE

Jokaisen päiväkodin ja koulun on oltava terveellinen, hyvä ja turvallinen ympäristö. Jokaisella lapsella on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen. SDP:n tavoitteena on varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuuden kasvaminen, koska varhaiskasvatus edistää lasten tasapainoista kehitystä ja hyvinvointia. Kotihoidon tuen kuntalisän ehdoksi ei tule asettaa sitä, että perheen kaikki alle kouluikäiset lapset on hoidettava kotona.

Laadukas, jokaisen lapsen kasvua ja oppimista tukeva varhaiskasvatus ja esiopetus on oltava kaikkien saatavilla lähipäiväkodissa ja niiden tulee muodostaa saumaton jatkumo perusopetukseen. Riittävä opetuksen ja ohjauksen resursseilla on turvattava jokaisen lapsen laadukas perusopetus, oppimisen tuki ja tarpeen mukaiset oppimateriaalit lähikoulussa.

Kunnissa on huolehdittava, että koulua koskevilla valinnoilla ja oppilassi-ottoalueilla ei kiihdytetä koulujen eriytymistä. Hallituksen jakama tasa-arvoraahoituksen määrä on vakiinnutettava tasolle, joka on ennakoitava ja opetuksen järjestäjien tarpeisiin vastaava. Kunnissa tehtävillä päätöksillä on vähennettävä eriarvoisuutta ja ehkäistävä asuinalueiden välistä eriytymiskehitystä. Jokaisessa kunnassa on huomioitava sosio-ekonomisesti heikommassa asemassa olevat lapset, nuoret sekä perheet asuntopalveluissa.

Sivistys ja työelämän ensiaskeleet eivät voi olla maksumuurin takana. Kunnissa on keskityttävä sellaisten edellytysten luomiseen, että jokaisella nuorella on mahdollisuus suorittaa maksuton toinen aste ja saada tutkinto sekä saavuttaa työelämää sekä jatko-opintoja varten riittävä osaaminen.

Kuntien, oppilaitosten, oppilashuollon ja aikuisten on tuettava saumattomasti nuorten hyvinvointia ja etenemistä varhaiskasvatuksesta peruskouluun ja edelleen toiselle asteelle sekä jatko-opintoihin ja työelämään. Opinto-ohjausta ja opinto-ohjaajia on oltava riittävästi, jotta yksilölliset opintopolut sekä peruskoulun että toisen asteen jälkeisiin opintoihin hakeutuminen voivat toteutua. Varhainen tuki on oltava saatavilla jo päiväkodissa, jotta lapsen mahdolliset myöhemmät oppimisen, osallisuuden ja vuorovaikutuksen haasteet voidaan ennaltaehkäistä.

Koulutuksen kehittämisessä ja resurssoinnissa on kiinnitettävä huomiota lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämiseen sekä panostettava demokratiakasvatukseen.

Kouluissa on otettava käyttöön parhaat käytännöt lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. Aamu- ja iltapäivätoimintaa on samalla uudistettava ja kytkettävä osaksi koulupäivää. Esimerkiksi koulupäivän aloittaminen yläkoulussa vasta kello 9 voi edistää nuorten jaksamista ja vähentää väsymystä. Joissain kouluissa on yhdistetty kaksi välituntia yhdeksi pitkäksi välitunniksi, koska on huomattu, että oppilaat ehtivät purkamaan tällöin paremmin energiaa ja keskittyminen oppitunneilla paranee. Pienille koululaisille ja heidän vanhemmilleen taas aamu- ja iltapäiväkerhot ovat tärkeitä sujuvan arjen tukemiseksi.

Kouluihin on turvattava oppimisrauha. Nykyisin on paikallisesti toimivia käytänteitä ja tapoja toimia, mutta valtakunnallinen yhdenmukainen ja selkeä ohjeistus puuttuu. Tilannetta kouluissa helpotetaan täsmentämällä nykyistä lainsäädäntöä, jotta henkilöstöllä on riittävät keinot ennaltaehkäistä häiriöitä, rajoittamalla häiritsevää puhelinten käyttöä oppitunneilla sekä vahvistamalla opettajien pedagogista vapautta päättää siitä, millaiset oppimistavat sopivat eri ryhmille ja oppilaille.

Kiusaamista ja häirintää on vähennettävä kaikilla koulutuksen tasoilla varhaiskasvatuksesta lähtien. Myös verkossa ja somessa tapahtuvaan kiusaamiseen on puuttuttava. Tunne- ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle edesauttaa kiusaamisen tunnistamista ja siihen puuttumista. Sensitiivistä kohtaamista ja yhteisöllisyyttä on vahvistettava niin nuorten kuin heidän kanssaan toimivien ammattilaisten kohdalla. Häirintään liittyvät kokemukset ovat vahvasti sukupuolittuneita ja erityisesti tytöt kohtaavat häirintää koulupolkunsa aikana.

Kunnissa on huolehdittava, että päiväkodeissa ja kouluissa on riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa, jotta jokaisella lapsella ja nuorella on tukenaan osaavia ja hyvinvoivia aikuisia. Tämä tapahtuu panostamalla päiväkotien ja koulujen aikuisten mahdollisuuteen vahvistaa osaamistaan työuran aikana sekä huolehtimalla varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa työskentelevien työhyvinvoinnista ja laadukkaasta johtamisesta. Tavoitteena tulee olla, että lapsen tukena on pitkään rinnalla kulkeva, luotettu aikuinen. Kunnissa on panostettava vakituisten varahenkilöiden rekrytointiin, jotta esimerkiksi sairauspoissaoloja sijaistamassa on todennäköisemmin lapselle tuttu ammattilainen.

Kaikilla oppilailta, opiskelijoilta ja varhaiskasvatukseen osallistuvilla

lapsilla on oikeus turvalliseen ja terveelliseen oppimisympäristöön ja vastaavasti työntekijöillä työympäristöön.

Jokaisella lapsella on oltava riittävä kielitaito koulun alkaessa. Käynnistetään maahanmuuttajataustaisia oppilaita koskeva kehittämisohjelma, joka sisältää perusopetukseen valmistavan ja oman äidinkielen opetuksen lainsäädäntöuudistukset, lisäksi on kehitettävä suomi tai ruotsi toisena kielenä (S2)-opetusta ja nostettava opetustuntien määrää.

Perheillä on vastuu lapsen ja nuoren elämästä sekä keskeinen rooli lapsen opintopolun ja kasvatuksen onnistumisessa. Siksi kodin ja koulun välistä yhteistyötä on tiivistettävä lapsen ja nuoren parhaaksi. Lisäksi on vahvistettava jokaisen perheen valmiuksia tukea lapsia ja nuoria opinnoissa muun muassa tehokkaammalla yhteistyöllä eri toimialojen välillä.

TÄTÄ ESITÄMME:

- Turvataan oppimisrauha kouluissa rajoittamalla puhelinten häiritsevää käyttöä oppitunneilla, turvaamalla henkilöstölle riittävät keinot häiriöiden ennaltaehkäisyyn ja vahvistamalla opettajien pedagogista vapautta päättää, millaiset oppimistavat sopivat eri ryhmille ja oppilaille.
- Varmistetaan, että koulujen päivärytmi tukee oppilaiden hyvinvointia.
- Kunnissa on tarjottava koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa lasten tarpeiden mukaisesti.
- Tehdään jokaiseen kuntaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle tuen tarjoamisen strategia, jossa linjataan miten ja missä tukea tarjotaan sekä määritetään resurssien tarve.
- Laaditaan saatavuussuunnitelma osaavan ja pätevän varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstön varmistamiseksi ja luodaan vakituisten varahenkilöiden rekrytointiin malli, jossa sijaistuksia olisi hoitamassa entuudestaan tuttu ammattilainen.
- Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutusosaamisen opetusta varhaiskasvatuksesta toisen asteen loppuun.
- Ehkäistään kunnissa koulujen eriytymistä tukemalla kouluja tarveperustaisesti.
- Varmistetaan riittävä lähiopetuksen määrä koko 12-vuotisen peruskoulutuksen ajan ja huolehditaan toisen asteen maksuttomuudesta.
- Lisätään nuorten hyvinvointia ja osallisuutta kehittämällä toisen asteen koulutusta ja huolehtimalla riittävästä resursseista.
- Varmistetaan opinto-ohjauksen riittävyys.
- Käynnistetään monikielisiä oppilaita koskeva kehittämisohjelma.
- Tiivistetään kotien kanssa tehtävää yhteistyötä.

SITOUMUS 2.

TEHDÄN LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUISTA HELPOSTI SAAVUTETTAVIA

Lähikoulu on kaikkien koulu, jonka yhteyteen on koottava myös muita lapsen ja nuoren palveluita ja harrastuksia. Vain hyvinvoiva lapsi ja nuori jaksaa opiskella ja siksi on tärkeää, että hyvinvointialueiden ja kuntien väliset hallinnolliset raja-aidat eivät vaikeuta tuen saamista arjessa.

Moniammatillisuuden esteitä on purettava, jotta voimme mahdollistaa paremmat palvelut lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Tiedonkulku eri toimijoiden välillä on mahdollistettava. Oppilas- ja opiskelijahuollon on toimittava kokonaisuutena, jossa eri ammattilaiset tekevät yhteistyötä ja osaavat ohjata oppilaan sekä oppilaan huoltajat tarvittaviin palveluihin. Erityisen tärkeätä tuki on varhaislapsuudessa ja koulutusasteelta toiselle siirryttäessä. Lapsille, nuorille ja heidän perheilleen on kyettävä tarjoamaan ripeästi tukea silloin, kun tarve ilmenee.

Kouluissa ja oppilaitoksissa järjestettävä kummioppilas- ja tutortoiminta, jossa vanhemmat opiskelijat tukevat nuorempia sekä oppilas- ja opiskelijakuntien toiminta luovat turvallisuutta, lisäävät yhteisöllisyyttä ja tarjoavat matalalla kynnyksellä tukea sitä tarvitseville.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden on oltava helposti saavutettavia ja niiden saamisen kynnyksen on oltava mahdollisimman matala. Lisäksi niille on taattava riittävät resurssit kaikilla tasoilla. Lasten ja nuorten pahoinvointi voi oireilla myös väkivaltana. Lasten ja nuorten väkivaltaan on puututtava tehokkaasti monialaisella yhteistyöllä, johon voivat osallistua koulu, sosiaali- ja terveydenhuolto, järjestöt, poliisi ja nuorisopalvelut. Toiminnan riittävästä resursseista on huolehdittava. Myös uhreille on varmistettava riittävä tuki.

Nuorisotyöhön on panostettava kunnissa riittävin henkilöstöresurssein ja toimivin tilaratkaisuin. Nuoret tarvitsevat myös vapaa-ajalleen turvallisten aikuisten läsnäoloa, turvallisia ja saavutettavia nuorisotiloja sekä mielekästä tekemistä. Nuorisopalveluissa on tehtävä tiivistä yhteistyötä oppilaitosten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Kunnissa on kehitettävä kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvaa nuorisotyötä.

Erityisen tärkeää on turvata toimintaa, joka vahvistaa nuorten kokemusta tulla nähdyksi ja kuulluksi sekä lisää osallisuutta. Etsivä nuo-

risotyö ja työpajatoiminta auttavat nuoria löytämään polun opintoihin, työhön ja sosiaaliseen elämään. Ankkuritoiminnan jatkuvuus ja resursointi mahdollistavat varhaisen puuttumisen ja nuorten tukemisen kriisitilanteissa.

Jokaisella lapsella ja nuorella on oltava mahdollisuus yhteen maksuttomaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä kaikissa Suomen kunnissa. Harrastamisen tukemisella lisäämme kiinnittymistä yhteiskuntaan ja ehkäisemme syrjäytymistä. Kunnissa ja hyvinvointialueilla on turvattava järjestöjen ja seurojen toimintaedellytykset. Lisäksi kuntien on edistettävä omilla toimillaan arkiliikkumisen mahdollisuuksia.

TÄTÄ ESITÄMME:

- Tuodaan nuorisotyö ja nuorten palvelut oppilaitoksiin.
- Puretaan moniammatillisuuden esteitä keventämällä tiedonkulun esteitä ja hallinnollista taakkaa.
- Vahvistetaan nuorille suunnattuja päihde- ja mielenterveyspalveluita. Kynnyksetöntä apua on tarjottava myös ilman ajanvarausta tai diagnoosia. Nämä pisteet voisivat tarjota välitöntä keskustelutukea, kriisia-pua ja ohjausta jatkohoitoon.
- Otetaan käyttöön matalan kynnyksen digitaaliset mielenterveysklinikat jokaisella hyvinvointialueella.
- Edistetään sitä, että harrastamisen Suomen mallin mukaista toimintaa, ja muuta kerhotoimintaa, järjestetään kaikissa peruskouluissa.
- Kirjataan hyvinvointialuestrategiaan, että sote-palveluiden painopistettä siirretään erityistason palveluista kohti ennakoivaa ja ehkäisevää tukea.

SITOUMUS 3.

YKSINÄISYYDESTÄ YHTEISÖLLISYYTEEN

Jokainen lapsi ja nuori on kyettävä pitämään mukana, siksi on erityisen tärkeää keskittyä lapsiperheköyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseen, oikea-aikaiseen, matalan kynnyksen tukeen ja osallisuuden vahvistamiseen. Yksinäisyyden vähentämiseksi ja yhteisöllisyyden parantamiseksi tarvitaan sekä korjaavia että kohdennettuja toimia ja yhteisöllisempää asenneilmapiiriä.

Yksinäisyys on viime vuosina nuorten keskuudessa yleistynyt ongelma. Punaisen Ristin yksinäisyysbarometrin mukaan kolmannes 15–24-vuotiaista nuorista tuntee itsensä ulkopuolelle jätetyksi vähintään kuukausittain. Yksinäisyys vaikuttaa negatiivisesti lapsen ja nuoren kehitykseen ja terveyteen, erityisesti mielenterveyteen, sekä aiheuttaa merkittäviä yhteiskunnallisia kustannuksia.

Kunnissa on tehtävä toimenpideohjelma, jossa nimetään konkreettisia keinoja yksinäisyyden vähentämiseksi. Usein yksinäisyyttä voidaan vähentää jo pienillä keinoilla kuten kaveripenkki tai yhteiset välitunnit, joille on organisoitu koko luokalle yhteistä tekemistä ryhmäytymisen tueksi.

Varhaiskasvatuksella ja oppilaitoksilla on keskeinen rooli lasten ja nuorten sosiaalisten suhteiden muodostamisessa ja ylläpitämisessä. Lasten ja nuorten sekä heidän kanssaan työskentelevien tunne- ja vuorovaikutustaitoja on vahvistettava ja siksi mielenterveys- ja tunnekasvatus on vakiinnutettava jokaiseen päiväkotiin ja kouluun. Lasten ja nuorten on tärkeää jo varhaisessa vaiheessa oppia käsittelemään erilaisia tunteita, itsensä haastamista sekä tylsyyttä ja stressiä. Ammattilaisille tulee tarjota välineitä kohdata ja tukea vähemmistöihin kuuluvia nuoria. Myös perheiden tuen tarve tunne- ja vuorovaikutustaitojen osalta on tunnistettava.

Lasten ja nuorten vanhemmille ja perheille on tarjottava tukea ja palveluita erilaisissa elämäntilanteissa. Yhteistyön eri viranomaisien ja perheiden välillä tulee olla saumatonta. Perhekeskusten ja neuvoloiden roolia ylisukupolvisten sosiaalisten ongelmien ehkäisemisessä on vahvistettava.

Lastensuojelussa on siirryttävä kohti ennaltaehkäisevää ja perhekeskeistä toimintamallia, joka turvaa lapsen hyvinvoinnin ja vähentää huostaanottojen tarvetta. On tärkeää panostaa varhaiseen tu-

keen, jolla vahvistetaan perheiden voimavaroja ja tuetaan lapsia kotona. Hyvinvointialueilla tulee toteuttaa Terveiden ja hyvinvointin laitoksen (THL) esittämä investointi lapsiperheiden varhaiseen tukeen, jotta huostaanottojen määrää voidaan vähentää.

Avohuollon palveluita on parannettava perheiden tukemiseksi, on lisättävä resursseja matalan kynnyksen apuun sekä varmistettava, että sijaishuollossa olevien lasten hyvinvointi ja tuen saanti ovat jatkuvia ja laadukkaita. Lastensuojelussa on tärkeää luoda kannustimia, jotka tukevat huostaanotetun lapsen tai nuoren kuntoutumista takaisin avohuollon piiriin. Sijaishuollon asiakkaana olevan lapsen etu on asetettava aina etusijalle.

Jokaisessa kunnassa on laadittava kansalliseen lapsistrategiaan pohjautuva toimintasuunnitelma, jonka avulla voidaan edistää kaikkien kunnassa asuvien alaikäisten lasten oikeuksia.

Yksinäisyys seuraa lapsia ja nuoria myös vapaa-ajalle, jos mieluista ryhmää tai tekemistä ei ole. Erilaisten osallisuutta mahdollistavien tilojen ja tilaisuuksien lisäksi jokaisella nuorella tulee olla mahdollisuus vähintään yhteen maksuttomaan harrastukseen. Yksinäisyyden ehkäisyyn tulee olla osa kuntien palvelurakennetta ja kunnissa on tuettava lapsi- ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaa, sillä niiden tekemä työ tukee kunnan ja alueiden omaa työtä ja tavoitteita.

Kunnissa ja hyvinvointialueilla on parannettava lasten ja nuorten osallisuutta ja huolehdyttävä, että he ovat tietoisia omista vaikutusmahdollisuuksistaan. Osallisuutta tulee tukea riittävin resurssein ja sen tulee sisältää aitoja mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja vaikuttaa omaan elämään, ympäröiviin yhteisöihin ja itseään koskevaan päätöksentekoon. Erityistä huomiota on kiinnitettävä suoriin osallistamisen keinoihin, kuten osallistava budjetointi, päättäjädialogit, lastenparlamentti, nuorisovaltuusto, vaikuttamistapahtumat, kuntalaisraadit ja erilaiset digitaalisten välineiden kautta toteuttavat kuulemiset. Uusia osallisuuden muotoja on kehitettävä yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Osallisuuden edistämiseen on sitouduttava kaikilla tasoilla, sillä se lisää lasten ja nuorten hyvinvointia.

Maahanmuuttajataustaisten naisten vahva kiinnittyminen yhteiskuntaan ja heidän työllistymisensä parantavat lasten, nuorten ja koko perheen hyvinvointia ja kotoutumista. Tämän vuoksi kotouttamistyöhön on nivottava mukaan myös äitiys- ja lastenneuvolat ja tarjottava tasa-arvotietoa. Koulutuspolkuja on kehitettävä toimi-

vammiksi, oppisopimuskoulutusta on räätälöitävä ja luku- ja kirjoitustaitojen oppimiseen on panostettava enemmän. Kolmannen sektorin rooli maahan muuttaneiden naisten kotoutumisessa on tunnistettava.

TÄTÄ ESITÄMME:

- Ehkäistään asuinalueiden välistä eriytymiskehitystä huomioimalla sosioekonomisesti heikommassa asemassa lapset, nuoret ja perheet asuntopalveluissa.
- Parannetaan lasten ja nuorten osallisuutta.
- Vähennetään yksinäisyyttä kuntakohtaisten, konkreettisten toimenpiteohjelmien avulla.
- Vähennetään huostaanottojen määrää tarjoamalla apua ja tukea koko perheelle ja huolehditaan, että lapsen etu on aina etusijalla.
- Tuetaan erityisesti maahanmuuttajataustaisten naisten kotoutumista ja työllistymistä.

SINUN PUOLELLASI

